

OSLO

JUNI

2020

Helt uten skam

Christian hjelper ungdom med
å komme seg ut av kriminelle miljøer.
Det vet han mer om enn de fleste.

erlik.no

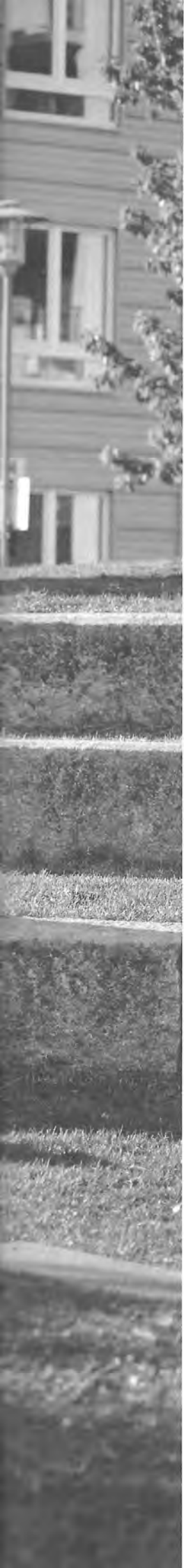
100,- HALVPARTEN TIL SELGER

Oddvar (f.v.), Christian og Mohammed møtes i Lørenparken for en prat.

Helt(er) uten skam

Christian René Wold gikk fra et tungt kriminelt miljø og fengsel til skolebenken. Da han var ferdig utdannet sosionom, fyltes leiligheten hans igjen opp av kriminelle, de fleste av dem var under 15 år. For Oddvar Kosior (21) og de andre ungdommene ble møtet med Christian et vendepunkt.

Tekst: Even Skyrud • Foto: Niklas Mørkland

– Og så har du de som driter i alt. De som ingenting betyr noe for lenger. De er ikke så mange, men det er de farlige. Det er flere av dem i Oslo nå, enn da jeg var 13.

Oddvar kunne godt vært en av dem han her snakker om, mener han. Det er bare det at han ikke orker det livet. Før eller siden havner du i fengsel, og Oddvar orker ikke fengsel. Det handler mest om å ta valg, og selvfølgelig litt om å få hjelp til å ta valgene. Det er bare det at når du er 13, så hører du

ikke på dem som vil hjelpe deg med det. Ikke på læreren, eller bydelspolitiet, eller resten av folka som skal fange opp utsatt ungdom i bydel Grünerløkka.

Oddvar hørte ikke på noen. Så tok barnevernet kontakt med en nyutdannet sosionom som hadde vært i sisteårspraksis i Grünerløkka Gateteam, og lurte på om han kunne tenke seg å være støttekontakt for Oddvar og fire andre gutter som terroriserte nabolaget. Det passet perfekt for Christian René Wold.

Christian René Wold, forfatter, sosial entreprenør og forbilde, her ved møtebordet i Skamløst Nettverks lokaler på Ulven.

Det var gutter som dette han hadde startet på sosionomutdannelsen for å hjelpe.

Chihuahua og pitbull

En annen av gutta Christian etter hvert skulle bli støttekontakt for, er Shad Ibrahim Hussein. I dag er Shad daglig leder i Skamløst Nettverk, et ideelt selskap Christian – hans nåværende kollega, kompis og tidligere støttekontakt – grunnla for to år siden. Shad forteller om da han som 14-åring møtte Christian, for første gang:

– Han fra bydelspolitiet som fulgte meg, så ut som et knøtt ved siden av mannen vi møtte. Christian var enda større enn han er nå, bare et fjell av muskler. Det var ikke sånne sosionomer vi var vant til, for å si det sånn. I dag veit jeg at han er en chihuahua i pitbull-

drakt, men første gang pissa jeg nesten på meg og sa at jeg skulle skjerpe meg.

Den Shad som møtte Christian hadde allerede rukket å bli kastet ut av én skole, og lagde mye bråk på den nye. Han hadde en rekke politisaker på seg. De fleste gjaldt hæververk, ordensforstyrrelse og nasking. Shad forteller at de var fem verstinger, og hele gjengen endte opp med Christian som støttekontakt. Christian mener ordet «verstinger» ikke er passende:

– Jeg fikk en bukett på fem flotte karer, som var ganske viltre.

Kriminell-forfatteren

Det er gode sjanser for at du, i motsetning til Shad som 14-åring, har sett Christian René Wold før. Da han ga ut sin første krimroman

«Klovnejakten» i 2017, var han å se på forsiden av magasiner og på snakke-tv nesten daglig. Pressen fikk ikke nok av den tidligere fotomodellen med førstehåndserfaring fra Oslos kriminelle underverden. Muskelmannen med ansiktstatoveringene og det velfriserte skjegget.

Selv kjente jeg ham igjen som den fryktede bautaen i døra på den legendariske 1990-tallsklubben Head On i Rosenkrantz gate, der han nådeløst silte inn de verdige, mens resten måtte gå slukøret ut i Oslo-natta igjen. Nå fortalte Christian åpent om kokainmisbruk, dopsalg, svindelforsøk, torpedovirksomhet og fengselsopphold. Han hadde gjort grundigere research enn de fleste andre krimforfattere.

Det er kanskje Christians historie som har

Shad Ibrahim Hussein er en av mange som har fått oppfølging av Christian, da de var i tenårene. I dag er Shad daglig leder i nettverket.

«I dag veit jeg at han er en chihuahua i pitbull-drakt, men første gang pissa jeg nesten på meg og sa at jeg skulle skjerpe meg.»

lært Oddvar at det ender i fengsel, og at fengsel ikke er et sted du vil tilbringe mye tid. Da han fikk ny støttekontakt som 13-åring, hadde han allerede begynt på den korteste ruta dit:

– Da jeg var 13–14 var en av hovedinteressene mine å stjele. Jeg begynte også å drikke i veldig ung alder. Alkohol, snus og røyk, gikk det i først. Ikke den vanlige fotballungdommen, altså. Etter hvert ble det enda mer alkohol og også andre rusmidler.

Respekt for sosionomen

I en periode ble det såpass anstrengte forhold hjemme, at Oddvar flyttet inn hos Christian. Han beskriver den opplevelsen som å få en ny sjanse, med et sett helt nye regler. Han måtte gjøre lekser, rydde hjemme

og spise middag. Det var rett og slett ikke så mye tid til overs til bare å henge rundt. Og fant du på noe tull, skjønte alltid Christian hva du hadde holdt på med når du kom hjem. Han lukta det, eller så det på deg, kan både Oddvar og Shad fortelle. Men det var ikke husarrest eller straff som venta, husker Oddvar:

– Christian sa liksom: «Hei, jeg skjønner deg, men det du gjør er galt. Det er dumt. Det du gjør mot kroppen din er dumt, men det du gjør mot fremtiden din er enda verre.» Det var ordene han sa, måten han sa dem på, og måten han brydde seg på ... Det ble kutta ned på det som ikke var bra. Et roligere liv. Et som ikke lenger var ute av kontroll. Hvis Christian sa nei, så hørte jeg på ham. Jeg følte jeg måtte høre på ham fordi han hørte på meg. Det var en respekt der.

Med sin bakgrunn var Christian vant til å sette seg i respekt. Da han startet på sin bachelor som sosionom i 2010, var det ikke lenge siden han hadde klart å bryte med de dårligste bekjentskapene og betale gammel gjeld. Han forteller at det ikke var tvil om hva hjertesaken var:

– Allerede i starten av utdannelsen skjønte jeg at det jeg brant for og ville jobbe med, var forebyggende arbeid blant ungdom. I 2013 var jeg uteksaminert. Heldigvis hadde jeg ingen voldsdommer eller annet som kunne påvirket vandelsattesten min. Den må du ha for å kunne jobbe med barn og ungdom.

Den skamfulle mannen

Christian fikk jobb som støttekontakt og bo-oppfølger i bydel Sagene. I tillegg var hjemmet hans besøks hjem for ungdom i helgene. I 2017 følte han for å gjøre mer og nå ut til flere, så han begynte å holde foredrag på videregående skoler og høyskoler. Mange av ungdommene og de pårørende som i dag tar kontakt, gjør det etter å ha vært på et av disse foredragene.

Også Shad holder foredrag for elever helt ned til 8. klasse, ofte sammen med Christian. Han er den som har ansvaret for å ta imot ungdommene som henvender seg til organisasjonen de har bygget sammen: Skamløst Nettverk. Men hva slags nettverk er det snakk om? Og hvorfor skamløst? Christian forklarer hva, hvem og hvorfor:

Janne Christin og Christian.

– Da jeg skulle gi ut den første boka i 2016, var jeg skremt av medieoppmerksomheten. Jeg følte på skam, både for det jeg hadde gjort mot meg selv og det jeg hadde utsatt familien for. Men etter hvert som sakene begynte å komme ut i aviser og magasiner, merket jeg at det letta, kjente at skammen ble borte, fortrent av det jeg fikk til i dag. Det fikk meg til å jobbe for at andre skulle få oppleve det samme. Så mange av problemene jeg møtte blant ungdom var rota i skam: sosial kontroll, skam for fortiden, skam for ikke å lykkes. Navnet ga seg selv.

Arbeidsformidleren

Henvendelsene etter foredragene var mange. Christian ville hjelpe hver enkelt, men skjønte at han ikke kunne gjøre det alene. Han tok en prat med kameraten Ulf-André og moren hans, Janne Christin.

Som Christian hadde Ulf-André satset høyt, møtt feil folk og betalt dyrt for det. Etter et fengselsopphold, opplevde han at det var umulig å få innpass på arbeidsmarkedet igjen. Da Janne Christin så dette, gikk hun til det skrittet å starte opp et firma, slik at sønnen igjen skulle ha en jobb å gå til. Bransjen hun valgte var transport og distribusjon av matter og mopper, og i dag har firmaet en flåte på fjorten biler, og elleve ansatte. De hadde allerede latt ungdommer som ønsket arbeidserfaring få prøve seg i praksisplass, ofte formidlet via Christian, så avgjørelsen om å bli en samarbeidspartner var ikke vanskelig å ta. I tillegg har de sammen startet opp forlag og et firma som sørger for vertskap, vakthold og servering ved større og

mindre arrangementer. Alt gir lønnet arbeid til ungdommene i nettverket, og inntekter til driften av det.

Oddvar er en av dem som har vært innom flere jobber i nettverket. I dag er han taktekkerlærling på fulltid, men stiller likevel mer enn gjerne opp hvis Ulf-André eller Christian har behov for hjelp:

– Jeg holder kontakten, med både Christian og Ulf-André, ringer dem og avtaler å møtes, hvis jeg trenger råd, noen å snakke med eller er i trøbbel. Jeg vet at de stiller opp. Jeg forteller dem om valgene jeg har tatt, og de hører etter. Så gir de råd, uten å bruke pekefinger.

Kongen av Løren

Oddvars kompis Mohammed bryter inn. I likhet med alle andre i Skamløsgjengen bor han på Løren, der vi har møttes denne ettermiddagen. Nærmere bestemt i det grønne rektangelet Lørenparken, fylt med eventyrlige skulpturer og lekende barn. Ikke én av blokkene rundt oss er eldre enn et par-tre år, men likevel har stedet en lun, innbodd atmosfære. Alle gutta hilser konstant på kjente mens vi sitter og snakker, og det føles litt som å gjøre et intervju på landsbytorget. Mohammeds bakgrunn ligner ganske mye på Shads og Oddvars, og i likhet med dem ble han kjent med Christian som ganske ung:

– Jeg var rundt elleve da vi flyttet til Løren. Det var Christian som tok imot familien min, og etter hvert så jeg vel på ham som en slags stefar. Han hjalp meg med skolearbeid og jeg satt barnevakt for barna hans fra jeg var 13–14 år. Det var min første jobb, å sitte

Ulf-André (f.v.) kjører transport, Mohammed og Oddvar er hjelpemenn.

barnevakt. Når jeg fikk betalt for det, trengte jeg ikke gjøre dårlige ting. Etter hvert ble jeg tilbudt flere jobber, som flytting og vakthold på festival.

Mohammed og Oddvar snakker begge mye om jobb, når de ikke småkrangler eller koddar med hverandre. Begge har beholdt kebab-norsken fra gatene på Bjølsen, Sagene og Grünerløkka, og aksenten er akkurat som forventet. De kunne glidd rett inn i en skremselsdokumentar om gjengene som selger hasj langs Akerselva og på Vaterland. Mohammed forteller at han var nødt til å bryte alle bånd til tidligere kompiser for å klare å starte på nytt. I dag studerer han økonomi og administrasjon på BI og jobber som

kundeveileder ved siden av. Ifølge Oddvar vet ikke Mohammed en dritt om hva som skjer på gata lenger. Selv treffer han ofte på gamle venner, når han tar turen til gamle trakter på Bjølsen, og mener det ikke er noe stress med det:

– Jeg anser meg som voksen, de anser seg som voksne. Vi har tatt valg som voksne. Jeg støtter ikke valgene de har tatt, men jeg blander meg heller ikke i det. Ikke så lenge de ikke blander meg inn i det. Hvis du skal overleve, ikke bland deg i feil ting. Det handler om valg det også. Jeg var heldig som møtte Christian. Han hjalp meg til å ta riktige valg, da jeg var i riktig alder.

Versting-entreprenøren

Riktig alder er noe både Oddvar, Mohammed og Shad er opptatt av. Å få møte riktige folk, som Christian, når du er ung nok, slik de selv var. De er alle mer pessimistiske når det gjelder utsiktene for å hjelpe folk på deres egen alder ut av gjenger eller dårlige vaner. Oddvar forklarer igjen:

– Det er vanskelig hvis det skjer for sent, for når du er ung, møter du venner. Når du er eldre, er gjengene dannet, så du må få gode råd og ta gode valg i den fasen av livet der du treffer nye folk og danner vennskap. Når du er eldre, og alle rundt deg er etablert, og du er vant til å betale regninger og klær med penger fra kriminalitet, da er det van-

skelig bare plutselig å slutte. Da må du starte helt på bunnen. Når du ser bunken med regninger bli høyere og høyere, da går du til slutt ut og gjør det du gjør best.

Daglig leder Shad fikk ikke bare gode råd og hjelp ut av den livsstilen han hadde, han ble også inspirert av arbeidet til Christian. Han begynte å jobbe som frivillig på den lokale ungdomsklubben, etter at Christian hadde lagt inn et godt ord for ham. Senere tok han faget ungt entreprenørskap på videregående, og debuterte med å åpne en kafe for og med ungdom på Grønland, i samarbeid med stiftelsen Forandringshuset. For to år siden var han med å starte Skamløst Nettverk, og i dag er han fullbefaren sosial

entreprenør. Det er han som oftest har det første møtet med ungdommene som ønsker hjelp. De får tilbudet om kontakt med Skamløst Nettverk gjennom kriminalomsorgen eller barnevernet, eller de tar kontakt på eget initiativ. Mens vi sitter og snakker sammen, får Christian en tekstmelding av sistnevnte kategori. Han leser den for oss:

«Hei du har vært på skolen min for en liten stund siden. Jeg har et par spørsmål. Sitter fast i miljøet. Skylder penger etter at jeg ble rana. Har du noen tips om hvordan jeg kommer meg ut?»

Det er lett å skjønne at Christian får en del av disse meldingene. Han svarer kjapt:

«Det tok lang tid for meg å komme meg ut, men det er mulig. Lån penger av venner som ikke driver med noe tull og betal deg ut. Det er første steg.»

Enkelt og greit. ingen oppfølgingsspørsmål, ingen formaninger om å snakke med politiet eller andre voksne. Christian, Oddvar, Shad og Mohammed vet alle at de spørsmålene bare er irriterende, at formaninger aldri ville blitt fulgt. De ville ikke fulgt dem selv.

Få av deg hetta

Shad forteller om prosessen ungdommene går gjennom. Han har først møter med Nav, kriminalomsorgen eller andre ungdommene har vært i kontakt med, for så å møte den som søker hjelp på tomannshånd. Han forklarer at de han møter ofte har en veldig dårlig relasjon til disse institusjonene, «et hat til systemet» kaller han det, og et møte med disse ville ødelagt sjansene for å lykkes. Shad beskriver gutter med hetta godt trukket ned foran ansiktet. Usikkerhet og skam. Han forteller videre om den siste gutten han hjalp:

– Jeg møtte ham over en kopp kaffe. Jeg spurte, som jeg alltid gjør: «Hva ville gjort livet ditt perfekt akkurat nå?» De ramser opp, og jeg sier hvilke ting på lista vi kan hjelpe med. Det kan være jobb. Han her hadde et ønske om å fullføre skolen. Han hadde lese- og skrivevansker. Han hadde aldri snakket om det før, fordi han skammet seg over det. Det å være 18 og slite med å lese en hel setning, var veldig flaut i hans hode.

Løsningen Shad og den unge gutten kom frem til, var en plass på voksenopplæring, sammen med andre med lignende problematikk. Der slipper han å føle på utenforskapet han levde i på videregående, og det går mye bedre nå. Ifølge Shad er et klart tegn på

Både Oddvar og Mohammed tar fortsatt kontakt med Christian hvis de trenger råd, eller bare noen å snakke med.

det, at han ikke lenger har hetta på når de møtes for en prat.

Skyte, stikke ned og rane

Oddvar og Mohammed mener på sin side at de viktigste årsakene til at gutter tidlig i tenårene velger å selge cannabis eller rane andre barn, fremfor den vanlige sommerjobben, ikke handler så mye om skam og utenforskap. Det handler først og fremst om noe mye mer håndfast. Oddvar tar ordet igjen:

– Hva ser du, hvis du skur på Netflix eller YouTube? Det første som kommer opp er gangsterfilmer, gangsterserier og musikkvide-

oer hvor folk har hauger av penger og skyter hverandre. Er du ung, så ser du på dette og tenker det bare er kult. Jeg vil være ham på skjermen, det er det du tenker. Og når den type ting er alt du ser, da blir du hjernevaska. Du glemmer at det er en tv-serie. Du lærer at for å bli rik, for å eie alt du ønsker å eie, da må du skyte, stikke ned og rane. Så da ser du også opp til de eldre, de som har klart å tjene penger på ulovlig vis. De som har skoene, klærne og klokken du vil ha. Og så skjønner du at de kan selge dop i en time, og tjene kanskje 15 000 kroner, rett i hånda. En times arbeid, 15 000 skattefritt. Skjønner du?